

Motioner att tillställas KD riksting

Innehåll:

- Nr 1** Nationellt vaccinationsprogram för äldre
- Nr 2** Hörseltest för alla över 67 år.
- Nr 3** Inför obligatoriska skyldighet med utdrag ur belastningsregistret vid anställning inom omsorgerna.
- Nr 4** Ta våld mot äldre på större allvar
- Nr 5** Trygga pensioner – dags för översyn
- Nr 6** Wifi på våra vård- och äldreboende, vad har hänt?
- Nr 7** En rättighetsbaserad äldreomsorg

1. Nationellt vaccinationsprogram för äldre

Vaccination skyddar mot sjukdomar. Vaccination räddar liv. Vaccinationer bidrar till en minskad antibiotikaresistens.

Sedan 1940-talet har vi vaccinerat barn på ett systematiskt sätt. Det som kom att bli det nationella vaccinationsprogrammet startade med rekommendationen att barn under 15 år skulle vaccineras gratis mot difteri

Det svenska barnvaccinationsprogrammet är ett allmänt program som nu erbjuder alla barn skydd mot elva sjukdomar: rotavirusinfektion, difteri, stelkramp, kikhosta, polio, infektioner orsakade av *Haemophilus influenzae* typ b, allvarlig sjukdom orsakad av pneumokocker, mässling, påssjuka, röda hund och humant papillomvirus (HPV). Källa: Folkhälsomyndigheten.

Sedan flera år erbjuds äldre i Sverige kostnadsfri vaccination i influensatider, det går också att få vaccin kostnadsfritt mot pneumokocker som kan leda till livshotande lunginflammation, blodförgiftning och hjärnhinneinflammation.

Det är personer som är 65 år och äldre som erbjuds vaccination mot både influensa och covid-19.

Med stigande ålder är risken större för att bli allvarligt sjuk till följd av infektioner. Därför rekommenderas alla som är 65 år och äldre även vaccination mot

- covid-19
- influensa
- pneumokockinfektion
- bältros

Från 75 års ålder rekommenderas även vaccination mot RS-virus. Källa: Folkhälsomyndigheten.

Vaccinationer som inte ingår i ett nationellt vaccinationsprogram får bekostas av den enskilda personen. Detta gäller även vaccinationer som Folkhälsomyndigheten rekommenderar. Regionerna kan besluta om att subventionera vissa vaccinationer till vissa grupper, eller att erbjuda dem helt kostnadsfritt.

En friskare äldre befolkning tjänar vi alla på, seniorer och anhöriga, vården, omsorgen och samhällsekonomin.

Med hänvisning till ovanstående förslår KD Senior Rikstinget besluta:

Att ge partistyrelsen i uppdrag att driva frågan om nationellt vaccinationsprogram för äldre

Att ge partistyrelsen i uppdrag att utreda vilka vaccinationer som skall ingå i detta program

KD Senior

Birgitta Södertun

Ingemar Kalén

Anne-Lie Sundling

Anders Tholerud

Anders Andersson

Liisa Sveningsson

Bengt Hellström

Christina Håkansson

Birgitta Nordvall

Elisabeth Wäneskog

Göran Brorsson

2. Hörseltest för alla över 67 år.

Det finns en tendens i vårt samhälle att bagatellisera hörselproblem och avfärda dem som en obetydlig ålderskrämpa.

Idag har cirka 1,4 milj. personer hörselskador i Sverige, varav närmare hälften är över 65 år. För de som är över 85 år har varannan svårt att höra i samtal med andra. Ändå dröjer det länge innan de äldre får hjälp. Många har då grava hörselproblem.

När man inte kan höra ordentligt lagras man inte informationen i långtidsminnet. Man plockar heller inte fram information lika ofta från långtidsminnet. Det betyder att man "gymnastiserar" långtidsminnet för lite och funktioner som inte används förfaller, vilket innebär minskad hjärnvolymer vilket associeras med demens. Detta och hur tal uppfattas i svåra ljudmiljöer är några av de områden som studeras vid Linköpings universitet i en långtidsstudie som startade 2014: *Öra, minne och demens*. Man tittar också på hur hörsel och kognition förändras över tid. Minnesstörningar är en del i en demensutveckling. En hörselskada behöver dock inte leda till demens men kan påskynda en sådan.

Social isolering blir ofta en följd av hörselnedsättning vilket påverkar personens livskvalité och sätt att vara. Enligt världshälsoorganisationen, WHO; ligger hörselnedsättning bland de tio diagnoser i Europa som har störst inverkan på livskvalitén .

Hur kan vi i Sverige minska depressioner och allmän ohälsa hos äldre med hörselnedsättning?

Det finns undersökningar som kan ge svar på frågan bl.a. en isländsk studie från 2013 där 5000 personer deltog. Det visade sig att äldre män med hörselnedsättning som inte använde hörapparater löpte större risk att avlida inom en femårsperiod än de som hade hörapparater.

Dödsorsakerna var flera men hjärt- och kärlsjukdomar stack ut i undersökningen. Med hörapparat användning var livslängden densamma som för personer utan hörselnedsättning.

Amerikanska undersökningar från 2016 visar på att äldre personer, som fått hörapparater eller CI, Cochleaimplantat inopererat, har fått märkbart minskad depression, (enligt en geriatrisk depressionsskala), när dessa åtgärder sattes in. En hörapparat kan försena en demens och i förlängningen minska antalet som utvecklar demens. Om man kan försena symtomen med cirka fem år finns det forskning som stödjer att det kan leda till 57 procents minskning av antalet demensfall. När hörapparat införskaffas kan oanvända banor i hjärnan åter användas

även när man är äldre. Man kan höra saker man inte hört på länge! Detta skulle bidra till att vi får friskare äldre där samhället visar respekt för varje människas rätt till fungerande kommunikation även när man är äldre.

Med hänvisning till ovanstående föreslår KD Senior rikstinget besluta:

att ge partistyrelsen i uppdrag att verka för att alla som fyllt 67 år ska erbjudas regelbundna hörseltester och tillhörande hörselrehabilitering.

KD Senior

Birgitta Södertun

Ingemar Kalén

Anne-Lie Sundling

Anders Tholerud

Anders Andersson

Liisa Sveningsson

Bengt Hellström

Christina Håkansson

Birgitta Nordvall

Elisabeth Wäneskog

Göran Brorsson

3. Inför obligatoriska skyldighet med utdrag ur belastningsregistret vid anställning inom vård- och omsorg.

Det är på tiden att vi sätter brukarna i omsorgerna och hemtjänsten i fokus, vi måste ta signaler från dem och personalen på allvar. Vi vet att det är svårt med personal i äldreomsorgen. Många kan inte språket och för den äldre är det svårt att möta någon som inte kan svenska och vi vet också att personer som behöver hemtjänst träffar alldeles för mycket personal.

Hur kan det vara möjligt att vi 2025 inte kräver utdrag ur belastningsregistret vid anställning inom omsorgen och hemtjänsten? Detta i likhet med skollagens föreskrifter om att kräva utdrag ur belastningsregister för att erhålla anställning inom den pedagogiska verksamheten.

För att säkerställa att personer som anställs och arbetar med äldre har ett fläckfritt förflutet och för att skydda brukarna, är det viktigt att det finns en obligatorisk kontroll av belastningsregistret vid anställning.

Det kommer att bidra till att skapa en tryggare arbetsmiljö och öka förtroendet för vård och omsorgstjänsten.

Seniorförbundet anser det angeläget att:

- Kommuner skall vara skyldiga att kräva utdrag ur belastningsregistret för alla nya anställningar inom hemtjänsten, vård- och omsorg.
- Utdraget ur belastningsregistret skall vara högst tre månader gammalt vid anställningstillfället.
- Kommunen skall årligen kunna genomföra en kontroll av belastningsregistret för samtliga anställda inom hemtjänsten för att säkerställa kontinuerlig säkerhet.
- Kommunen skall informera alla potentiella och nuvarande anställda om kravet på utdrag ur belastningsregistret och hur detta kommer påverka anställningsprocessen.

Att införa dessa åtgärder kommer bidra till att säkerställa att personer som arbetar inom hemtjänsten är lämpliga för sitt arbete och att brukarna känner sig trygga.

Det är av yttersta vikt att skydda de mest sårbara i samhället och att upprätthålla ett högt förtroende inom vård- och omsorg.

KD Senior föreslår rikstinget besluta:

Att ge partistyrelsen i uppdrag att verka för att kommunerna ges skyldighet att inhämta utdrag ur belastningsregister vid anställningar inom vård- och omsorg

KD Senior

Birgitta Södertun

Ingemar Kalén

Anne-Lie Sundling

Anders Tholerud

Anders Andersson

Liisa Sveningsson

Bengt Hellström

Christina Håkansson

Birgitta Nordvall

Elisabeth Wäneskog

Göran Brorsson

4. Ta våld mot äldre på större allvar

Våld mot äldre är ett samhällsproblem som ofta förbises. Psykiska övergrepp mot äldre personer är mest förekommande, men även fysiska, sexuellt, ekonomiskt, försummelse och kränkningar förekommer. De utsätts vanligtvis från personer i deras närhet, såsom familjemedlemmar, vårdgivare inom hemtjänst och olika boenden. Problemet är ofta dolt på grund av skam, rädsla eller beroendeförhållanden, vilket gör att det kan vara svårt att upptäcka och rapportera om.

Att våld och sexuella övergrepp förekommer inom hemtjänsten och omsorgerna har blivit allmänt känt när tex Elsa 84 år, vågade ta bladet från munnen och berätta om vilket sexuellt övergrepp hon utsattes för av en man som arbetade inom hemtjänsten. Hon hade rapporterat till ansvariga tjänstemän, att hon inte kände sig trygg med den personen som kom för att hjälpa henne, med ignorerades. Dess värre eller kanske dess bättre har fler utsatta kvinnor vågat berätta om sina upplevelser av övergrepp efter att den 84-åriga kvinnan vågat berätta. Mörkertalet för sexuella övergrepp (tex våldtäkt) är antagligen stort. Men våld förekommer i många olika former och även män blir utsatta för övergrepp.

I enlighet med många forskningsresultat anges i Jämställdhetsmyndighetens rapport (2024:11) att uppemot 15 procent av alla äldre över 60 år har utsatts för våld de senaste 12 månaderna. Det skulle innebära ca 300 000 äldre utsatta i Sverige. Bland äldre finns vissa grupper som är särskilt utsatta, till exempel personer med funktionsnedsättning, kognitiv svikt (tex demenssjukdom) och de som lever i missbruksrelationer eller är isolerade. Man kan anta att mörkertalet är stort. Jämställdhetsmyndigheten menar att kunskapen om detta är för dålig, både inom äldreomsorgen och hälso- och sjukvården men även hos allmänheten och de som utsätts för våldet. Det finns ingen specifik statistik tillgänglig som visar på hur många personer som straffats för våld mot äldre i Sverige, bl.a. på grund av att få fall leder till polisanmälan.

Utifrån ovanstående föreslår KD senior rikstinget besluta

att ge partistyrelsen i uppdrag att verka för ökad medvetenheten genom utbildning av vårdgivare (chefer och personal), familjer, anhöriga och det civila samhället om vad våld mot äldre innebär.

att ge partistyrelsen i uppdrag att verka för enklare sätt för äldre och andra att rapportera våld och att tillhandahålla hjälp och stöd.

KD Senior

Birgitta Södertun

Ingemar Kalén

Anne-Lie Sundling

Anders Tholerud

Anders Andersson

Liisa Sveningsson

Bengt Hellström

Christina Håkansson

Birgitta Nordvall

Elisabeth Wäneskog

Göran Brorsson

5. Trygga pensioner – dags för översyn

Frågor runt pensionen och vad som väntar oss när det är dags att trappa ner ett yrkesliv engagerar alltid många. Och det är ju rimligt. Och naturligt. Pensionsfrågorna handlar om trygghet efter ett långt arbetsliv. Dessutom vill vi att vårt pensionssystem också ska ge trygghet även för den som på grund av funktionsnedsättning inte haft möjlighet att yrkesarbeta på heltid eller deltid.

Vid pensionsreformen på 90-talet beskrevs den allmänna pensionen som juvelen i kronan – den skulle spegla arbetslivsinsatserna och vara en trygg och ansenlig grund för människors totala pension. Och partierna kom dessutom överens om en tvärpolitisk pensionsgrupp som skulle vårda reformen och skapa stabilitet och politisk långsiktighet. Men tiderna förändras. Den allmänna pensionen har försvagats under lång tid. I en undersökning sommaren 2024 från pensionärsorganisationerna SPF och SKPF uppgav 7 av 10 att det inte går att klara sig enbart på allmän pension.

Denna utveckling är vi många som noterat. Det politiken hittills mest fokuserat på är att lösa dilemmat genom en kortsiktig lösning byggd på bidrag och skattelättnader. Med grundproblemen består. Det är genom olika analyser uppenbart att för 3 av 4 är arbetsinsatserna inte längre avgörande för pensionen. Därmed har pensionsreformens juvel bleknat och förlorat sin tyngd.

I en nyligen framlagd rapport från SPF Seniorerna har man dessutom räknat på detta lappande och lagande. För en medianpensionär kommer i dag var fjärde utbetald pensionskrona från statlig finansiering. Ur statsfinansiell vinkel handlar det om cirka 56 miljarder kronor årligen.

Det är inte enkelt att skapa ett stabilt och hållbart pensionssystem. Vi kan se idag att pensionsfrågorna tonar upp sig i flera europeiska länder som Frankrike och Spanien. Och problemen där är nog t o m större än hos oss i vårt land.

Istället för den inkomstbaserade allmänna pensionen som grundtrygghet- har vi fått en situation med en försvagad allmän pension som inte återspeglar arbetsinsatserna samt statliga bidrag som stöttar upp det hela. Kortsiktigt kan det verka ok, men långsiktigt måste vi skapa en annan balans.

Det behövs en överblick på hela systemet från olika perspektiv för att förstå både hur olika samhällsförändringar påverkar och effekter av möjliga åtgärder. Det behövs löpande översyn där systemets alla delar analyseras och vid behov anpassas. Vi bör också ta lärdomar från andra länder. Långsiktighet måste stå i centrum för att skapa trygghet.

De två statliga utredningar som nu tittar på pensionsavgiften respektive överskottet i AP-fonderna behöver beakta såväl långsiktighet som högre pensioner där arbetslivets insatser ger utdelning. Allt fler debattörer och allmänhet med engagemang för Seniorperspektiven menar att pensionsavgiften behöver höjas och komma både dagens och framtidens seniorer till godo. En möjlig utdelning av överskott i AP-fonderna behöver vara balanserad.

Systemet behöver renoveras och utvecklas. Vi ser det som naturligt att Kristdemokraterna tar initiativ för att gå från ord till handling när det gäller pensionsfrågorna. Det måste löna sig att ha arbetat. Om denna grundbult i systemet hotas så hotas också legitimiteten för systemet och politiken, och i förlängningen demokratin. Vi som ska leva på pensionen måste framöver kunna känna tilltro till att pensionssystemet levererar rimliga pensioner och att systemet sköts på ett klokt sätt. Pensionsfrågorna handlar om trygghet inför en ibland osäker framtid. Detta synsätt står inte i strid med viljan att ha ett tydligt regelverk som säkerställer en bra utveckling av pensionen också för de som på grund av funktionsnedsättning varit begränsade i sitt yrkesliv.

Men hänvisning till ovanstående förslår KD Senior Kristdemokraternas riksting besluta

Att uppdrag till partistyrelsen att verka för en översyn av hela pensionssystemet, inklusive grundskyddet som ska vara ämnat för de med lägst pensioner.

Att uppdra till partistyrelsen att verka för att rollfördelningen inom total pension, så kallat respektavstånd ska återställas, så att allmän pension återfår sin roll som den trygga grunden och där tjänstepensionen ska vara ett komplement.

KD Senior

Birgitta Södertun

Ingemar Kalén

Anne-Lie Sundling

Anders Tholerud

Anders Andersson

Liisa Sveningsson

Bengt Hellström

Christina Håkansson

Birgitta Nordvall

Elisabeth Wäneskog

Göran Brorsson

6. Wifi på våra vård- och äldreboende, vad har hänt?

Tillgången till wifi tillhör idag den moderna tekniken, där allt fler använder iPad, mobiltelefoner och datorer för att kommunicera, betala rakningar med mera. Detta oavsett ålder. Den digitala tekniken har även varit till stor hjälp för att hålla kontakt med tex anhöriga och vänner, men tyvärr har långt ifrån alla tillgång till den digitala möjlighet.

De digitala verktygen har blivit allt viktigare i allas liv, både utrustning och uppkopplingar, även när Sverige inte drabbats av en pandemi. Tekniken är nödvändig också för att hålla oss uppdaterade i världen. Men det ser så olika ut i våra kommuner. Här råder ingen jämlikhet.

Kommunerna har ansvar för att tillhandahålla uppkoppling på alla boenden och i alla rum. Men så ser det inte ut. Enligt Sveriges Kommuner och Regioner, SKR, så erbjuder endast tre av fyra boenden möjlighet till uppkoppling i den egna lägenheten.

Kommunerna ska också erbjuda möjlighet att lära ut hur man hanterar de digitala verktygen.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår KD Senior rikstinget besluta

att uppdrag åt partistyrelsen att verka för att det finns tillgång till Wifi på alla vård- och omsorgsboenden samt att personal får utbildning för att vara behjälpliga med den digitala tekniken för den enskilde vård- och omsorgstagaren

KD Senior

Birgitta Södertun

Ingemar Kalén

Anne-Lie Sundling

Anders Tholerud

Anders Andersson

Liisa Sveningsson

Bengt Hellström

Christina Håkansson

Birgitta Nordvall

Elisabeth Wäneskog

Göran Brorsson

7. En rättighetsbaserad äldreomsorg

Institutet för mänskliga rättigheter har i en rapport (2024) belyst äldre personers erfarenheter av att bo på särskilt boende och hur deras mänskliga rättigheter respekteras i äldreomsorgen. Rapporten ger en blandad bild av hur rättigheter som värdighet, delaktighet, privatliv och icke-diskriminering tillgodoses. Många äldre är nöjda med den omsorg de får. Samtidigt finns det brister som är problematiska ur ett människorättsperspektiv.

Ålderism, det vill säga fördomar om äldre personer, leder till att omsorgens fokus ofta ligger på grundläggande behov som mat, hygien och trygghet, medan andra viktiga behov som delaktighet i samhällslivet, kultur eller fysisk aktivitet ofta förbises. Detta innebär att äldre personer inte alltid ses som fullvärdiga rättighetsbärare, vilket också återspeglas i att deras individuella bakgrund och behov inte tillräckligt beaktas i omsorgens planering.

En annan fråga är att kunskapen om mänskliga rättigheter är låg, både bland personal och inom äldreomsorgen som system. Trots att viktiga rättigheter finns med i lagstiftningen och styrdokumentet, saknas ofta konkreta riktlinjer för hur dessa ska tillämpas i praktiken. Det gör att äldres rättigheter inte alltid respekteras tillräckligt.

Vidare, äldre personer involveras inte tillräckligt i beslut som rör deras egen omsorg. Det finns behov av att skapa större delaktighet för äldre både på individuell och kollektiv nivå, särskilt genom att ta tillvara deras egna erfarenheter och önskemål. Situationen kan förbättras genom att de mänskliga rättigheterna ges mer utrymme i personalens utbildning och arbetsmetoder, vilket kan bidra till ett mer respektfullt bemötande och en mer individanpassad omsorg.

Det finns ett tydligt behov av att stärka äldre personers rättigheter och deras delaktighet i både vardagen och i beslut om deras omsorg. Väljarna ser äldreomsorgen som en av de tio viktigaste politiska frågorna, samtidigt som vi som parti i hög grad förväntas driva en god politik rörande äldre (www.novus.se).

Mot bakgrund av ovanstående föreslås att förbundsstyrelsen ges i uppdrag:

att ta fram förslag på åtgärder för att motverka ålderism inom äldreomsorgen.

att verka för att svensk lagstiftning avseende äldreomsorgen överensstämmer med Sveriges internationella åtaganden om mänskliga rättigheter.

att verka för att statliga styrdokument, råd och riktlinjer avseende äldreomsorg har ett enhetligt rättighetsspråk med tydlig förankring i de mänskliga rättigheterna.

Med ovanstående föreslår KD Senior rikstinget besluta att ge partistyrelsen i uppdrag

att ta fram förslag på åtgärder för att motverka ålderism inom äldreomsorgen.

att verka för att svensk lagstiftning avseende äldreomsorgen överensstämmer med Sveriges internationella åtaganden om mänskliga rättigheter.

att verka för att statliga styrdokument, råd och riktlinjer avseende äldreomsorg har ett enhetligt rättighetsspråk med tydlig förankring i de mänskliga rättigheterna.

KD Senior

Birgitta Södertun

Ingemar Kalén

Anne-Lie Sundling

Anders Tholerud

Anders Andersson

Liisa Sveningsson

Bengt Hellström

Christina Håkansson

Birgitta Nordvall

Elisabeth Wäneskog

Göran Brorsson